

การพัฒนาองค์ความรู้ด้านบัญชีเพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของผลิตภัณฑ์ชุมชน

Knowledge Management in Accounting for Cost and Return Analysis of Community Products

กิรณา ยี่สุ่นแซม

Kirana Yeesoonsam

ภาควิชาการบัญชีและการเงิน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
Department of Finance and Accountancy, Faculty of Management Science,

Chiang Mai Rajabhat University

E-mail : kirana.ye@g.cmru.ac.th

(Received : July 12, 2021 Revised : April 28, 2022 Accepted : April 29, 2022)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออบรมพัฒนาองค์ความรู้ด้านบัญชีและการวิเคราะห์ต้นทุนที่แท้จริงเพื่อกำหนดราคาขายและผลตอบแทนที่เหมาะสมสำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านกองแหะ ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการศึกษาพบว่า จากการอบรมให้ความรู้ด้านบัญชีให้แก่สมาชิกกลุ่ม เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านบัญชี เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดทำบัญชี ซึ่งองค์ความรู้ด้านบัญชีประกอบด้วย การบันทึกรายการรับ-จ่าย การบันทึกต้นทุนผลิตภัณฑ์ การกำหนดราคาขายที่เหมาะสม และการสรุปงบการเงิน เพื่อแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกลุ่มในแต่ละงวด โดยได้มีการประเมินผลความรู้ความเข้าใจด้านบัญชีก่อนและหลังการอบรมโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งผู้เข้าอบรมมีค่าคะแนนความรู้ความเข้าใจทางด้านบัญชีหลังการอบรมเพิ่มสูงขึ้น เท่ากับ 17.43 นอกจากนี้ จากการวิเคราะห์ต้นทุนที่แท้จริงของผลิตภัณฑ์ชุมชนแต่ละประเภท พบว่า กลุ่มได้มีการกำหนดราคาขายโดยใช้วิธีการกะประมาณ ซึ่งมีบางกลุ่มผลิตภัณฑ์กำหนดราคาขายไว้ต่ำกว่าราคาขายที่เหมาะสม หลังจากการวิเคราะห์ต้นทุนที่แท้จริง ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ชนิดเหหลวง ประกอบด้วย แชมพู ครีมนวดผม ครีมหาบหน้า และกลุ่มผลิตภัณฑ์แยมผลไม้ ยกตัวอย่างเช่น กลุ่มที่ 1 ผลิตภัณฑ์ของเหหลวง ซึ่งเดิมทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้กำหนดราคาขายปลีก 69 บาทต่อหน่วย และราคาขายส่ง 50-60 บาท ต่อหน่วย แต่ราคาขายที่เหมาะสม เท่ากับ 72 บาทต่อหน่วย เป็นต้น ดังนั้น ทางกลุ่มจึงควรดำเนินการปรับปรุงวิธีการกำหนดราคาขายให้เหมาะสม เพื่อให้เกิดผลกำไรที่แท้จริง และใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนสำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชนชนิดใหม่ในอนาคต อย่างไรก็ตาม จากการดำเนินการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อฝึกการบันทึกบัญชีให้กับผู้ทำบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และผู้วิจัยได้มีการตรวจประเมินพัฒนาการของความ

ถูกต้องในการจัดทำบัญชีในแต่ละเดือน เป็นเวลา 3 เดือน เพื่อประเมินระดับค่าคะแนนพัฒนาการของความถูกต้องครบถ้วนในการจัดทำบัญชี พบว่า ผู้ทำบัญชีกลุ่มสามารถบันทึกบัญชีและจัดทำงบการเงินได้อย่างถูกต้อง โดยมีระดับคะแนนเพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ 35 เป็นร้อยละ 65 และร้อยละ 90

คำสำคัญ: บัญชีวิสาหกิจชุมชน บัญชีต้นทุน การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน

Abstract

This study aims to develop the knowledge of accounting and analyze the cost and benefit of the products from Ban Kong Ha community in Pong Yaeng Sub-district, Mae Rim District, Chiang Mai Province. As this is a Participatory Action Research, a training of accounting knowledge including the basic accounting information was provided to a number of the community's members, which the knowledge of accounting consists of recording of receipts and payments, product cost recording, show performance of financial statements and financial position of the group in each period. The training was intended to encourage the members to become aware of the importance of accounting. The participants were evaluated their knowledge and comprehension in accounting by using questionnaires before and after the training. The result after the training showed that, the participants had a higher than of 17.43 of the knowledge and comprehension in accounting. in addition, analyzed the cost and benefit of the community's products, it showed that the original selling prices in some products were lower than the appropriate selling prices, such as liquid products including shampoo, conditioner, shower cream, and fruit jam products, for example, group 1 liquid products Originally, the community enterprise group had set a retail price of 69 baht per unit and a wholesale price of 50-60 baht per unit, but the appropriate selling price was 72 baht per unit, etc. Therefore, in order to achieve the actual profit, the process of setting the products' selling prices is recommended to adjust and use it as a guideline for cost-benefit analysis new community products in the future. However, accounting training sessions were organized to train the accountants from the community enterprise for the accounting record, and there were three validation checks for assessing the accuracy level each month and completeness of the actual training. The results showed that the accountants were able to record the accounts and prepare the financial statements accurately. The score levels increased, from 35 percent to 65 percent and 90 percent.

Keywords: Community business accounting, Cost accounting, Cost and return analysis

บทนำ

การประกอบธุรกิจในยุคแห่งการแข่งขัน ไม่ว่าจะจัดทำขึ้นในรูปแบบของบุคคลธรรมดา หรือการจัดทำธุรกิจในรูปแบบของนิติบุคคล ได้แก่ บริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด สหกรณ์ สมาคม หรือ วิสาหกิจชุมชน ก็ล้วนแล้วแต่มีความจำเป็นต้องจัดทำบัญชี เพื่อสรุปผลการดำเนินงานออกมาในรูปแบบของงบการเงิน ได้แก่ งบกำไรขาดทุน งบแสดงฐานะการเงิน เพื่อให้เป็นไปตามประกาศของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าและกรมสรรพากร ดังนั้น การจัดทำบัญชี ช่วยให้กิจการทราบถึงผลกำไรขาดทุน ซึ่งถือเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ ถือเป็น การประเมินสภาพคล่องทางการเงินตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน การจัดทำบัญชีจะช่วยให้เราทราบต้นทุนที่แท้จริงของผลิตภัณฑ์ และค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งช่วยให้เราสามารถวางแผนในเรื่องของกำไรและควบคุมค่าใช้จ่ายของธุรกิจให้เหมาะสม โดยลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นลง และใช้ทรัพยากรที่กิจการมีอยู่อย่างคุ้มค่า เพื่อลดต้นทุนของผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งจากการศึกษาและวิเคราะห์สภาพการณ์ชุมชนบ้านกองแหะ ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า วิสาหกิจชุมชนมีผลิตภัณฑ์ชุมชนหลายประเภท แบ่งเป็น 8 กลุ่มผลิตภัณฑ์ ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ผลิตภัณฑ์ชนิดเหลว ได้แก่ ครีมอาบน้ำ แชมพู และครีมนวดผม กลุ่มที่ 2 ผลิตภัณฑ์สบู่ก้อนสมุนไพร กลุ่มที่ 3 ผลิตภัณฑ์แยมผลไม้ กลุ่มที่ 4 ผลิตภัณฑ์น้ำพริก/แจ่วบอง กลุ่มที่ 5 ผลิตภัณฑ์ผลไม้อบแห้ง กลุ่มที่ 6 ผลิตภัณฑ์ซิงอบแห้ง กลุ่มที่ 7 ผลิตภัณฑ์กาแฟ และกลุ่มที่ 8 ผลิตภัณฑ์ชา ซึ่งการแบ่งกลุ่มผลิตภัณฑ์ต่างๆ จำแนกตามต้นทุนของผลิตภัณฑ์ แต่วิสาหกิจชุมชนกำหนดราคาขายของผลิตภัณฑ์ชุมชนแต่ละชนิด โดยใช้การกะประมาณ โดยไม่มีการคิดคำนวณต้นทุนที่แท้จริงของผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด จึงส่งผลให้วิสาหกิจชุมชนไม่ทราบถึงผลกำไร หรือผลการดำเนินงานที่แท้จริง ประกอบกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม่เคยจัดทำบัญชีเพื่อสรุปผลการดำเนินงานที่แท้จริงในแต่ละเดือน จึงส่งผลให้ขาดการวางแผนงานที่ดี และขาดสภาพคล่องทางการเงิน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงพัฒนาองค์ความรู้ด้านบัญชีให้แก่สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยเริ่มจากการจัดอบรมเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของการจัดทำบัญชี หลักเกณฑ์ในการจัดทำบัญชี บันทึกรายการรับ-จ่าย และการจัดทำงบการเงิน รวมถึงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อประโยชน์ในการคำนวณต้นทุนที่แท้จริงของผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด การกำหนดราคาขายที่เหมาะสม การสรุปผลการดำเนินงานในรูปแบบของงบการเงิน เพื่อให้ทราบถึงสถานะการเงิน ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนซึ่งเป็นการสร้างรากฐานที่มั่นคงให้แก่วิสาหกิจชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่ออบรมพัฒนาองค์ความรู้ด้านบัญชีและการวิเคราะห์ต้นทุนที่แท้จริง เพื่อกำหนดราคาขายและผลตอบแทนที่เหมาะสมสำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านกองแหะ ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

การทบทวนวรรณกรรม

ระบบบัญชีหรือกระบวนการบัญชี

ระบบการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลและเอกสารต่างๆ ที่ใช้ในการบันทึกบัญชี รายงานทางการเงินบัญชี รวมถึงตลอดถึงนโยบาย วิธีการปฏิบัติงานและเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ เพื่อสามารถเสนอข้อมูลที่จำเป็นแก่ฝ่ายจัดการ

ไว้ใช้ในการตัดสินใจ และเสนอข้อมูลแก่บุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง Boonmeesuwan (2004); Suwannard (2011) ซึ่งสรุปกระบวนการทางการบัญชี ได้ดังนี้ 1) การวิเคราะห์รายการค้า 2) การบันทึกรายการลงในสมุดบัญชีขั้นต้น 3) การผ่านรายการจากสมุดบัญชีขั้นต้นไปสมุดบัญชีขั้นปลาย หรือบัญชีแยกประเภท 4) การปรับปรุงบัญชีในวันสิ้นงวด 5) การจัดทำงบการเงิน และ 6) การปิดบัญชี Hiranrasamee and all (2016); Chai-amonphisal and Jairak (2014); Keith (2012); Sakhakorn and Srijunpech (2009)

การบัญชีต้นทุน

เป็นการบัญชีที่เกี่ยวกับการสะสมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจของฝ่ายบริหาร ทั้งเพื่อการวางแผน ควบคุม และการตัดสินใจในเรื่องอื่น ๆ โดยการสะสมข้อมูลทางด้านต้นทุนที่เป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นแล้วในอดีต เพื่อคำนวณหาต้นทุนของผลิตภัณฑ์ รวมทั้งใช้ประมาณมูลค่าของสินค้าคงเหลือของกิจการ Euachiraphongphan (2008); Hwangthichob (2018)

ต้นทุนและการวิเคราะห์จุดคุ้มทุน

ต้นทุน หมายถึง มูลค่าของทรัพยากรที่สูญเสียไปเพื่อให้ได้สินค้าหรือบริการ โดยมูลค่านั้นจะต้องสามารถวัดได้เป็นหน่วยเงินตรา ซึ่งเป็นลักษณะของการลดลงในสินทรัพย์หรือเพิ่มขึ้นของหนี้สิน ต้นทุนที่เกิดขึ้นอาจจะให้ประโยชน์ในปัจจุบันหรืออนาคตก็ได้ Euachiraphongphan (2008) การจำแนกประเภทต้นทุนตามส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ 1) วัตถุดิบ (Materials) 2) ค่าแรงงาน (Labor) และ 3) ค่าใช้จ่ายการผลิต (Manufacturing Overhead) Euachiraphongphan (2008)

จุดคุ้มทุน (Break – even – Point Analysis) หมายถึง จุด ณ ระดับการดำเนินงานของธุรกิจที่ปริมาณสินค้าหรือบริการของธุรกิจ มีผลทำให้ธุรกิจมีรายได้เท่ากับค่าใช้จ่ายรวมทั้งสิ้นของสินค้าและบริการนั้น คือ ไม่มีกำไรหรือขาดทุน Weeraphan (2020); Thai Winner (2021)

การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนเป็นเทคนิคในการวางแผนกำไรระยะสั้นของผู้บริหาร โดยเทคนิคนี้จะอาศัยหลักเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนและรายได้ เช่น จะมีการพิจารณาว่ากิจการควรจะผลิตและขายสินค้าในปริมาณเท่าไร จึงจะได้กำไรตามที่ต้องการ หรือควรจะขายให้มียอดขายปริมาณเท่าไร จึงจะคุ้มกับค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น Kamjai (2013)

การวิเคราะห์ผลตอบแทนหรือผลกำไร

เป็นเทคนิคในการวางแผนหากำไรของกิจการ จะมีการกำหนดกำไรที่ต้องการเอาไว้ล่วงหน้า จากนั้นจะมาคำนวณหายอดขายที่จะทำให้กิจการสามารถทำกำไรได้ตามเป้าหมายที่ได้กำหนด ตัวอย่างเช่น คิตราคาขายสินค้า โดยจากราคาต้นทุนที่แท้จริง Kamjai (2013) ซึ่งจากการศึกษาวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์ต้นทุนและระบบบัญชีต้นทุนผลิตภัณฑ์ชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มจักสานหวาย บ้านวัดนาค ตำบลปากกราน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า กลุ่มวิเคราะห์ต้นทุนผลิตภัณฑ์ต่อหน่วยจะใช้วิธีกะประมาณ ไม่มีการวิเคราะห์จุดคุ้มทุน กำหนดราคาขายโดยการกะประมาณ จึงไม่ทราบถึงผลกำไรที่แท้จริง และเมื่อมีการหลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์ต้นทุนมาใช้ในการคำนวณต้นทุนที่แท้จริง พบว่า ฝาชีขนาดใหญ่ มีต้นทุนต่อหน่วยอันละ 540 บาท ราคาขาย อันละ 810 บาท จะมีกำไรอันละ 270 บาท คิดเป็น 50% ฝาชีขนาดเล็ก มีต้นทุนต่อหน่วยอันละ 290 บาท ราคาขาย อันละ 435 บาท จะมีกำไรอันละ 145 บาท คิดเป็น

50% ตะกร้าถือขนาดกลาง มีต้นทุนต่อหน่วยอันละ 360 บาท ราคาขาย อันละ 540 บาท จะมีกำไรอันละ 180 บาท คิดเป็น 50% กระเป๋าถือ มีต้นทุนต่อหน่วยอันละ 350 บาท ราคาขาย อันละ 5250 บาท จะมีกำไรอันละ 175 บาท คิดเป็น 50% กล่องใส่กระดาษทิชชู มีต้นทุนต่อหน่วยอันละ 150 บาท ราคาขาย อันละ 225 บาท จะมีกำไรอันละ 75 บาท คิดเป็น 50% ซึ่งส่งผลให้กลุ่มจักสารหวาน บ้านวัดนาค สามารถกำหนดราคาขายได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น Hwangthichob (2018)

การกำหนดราคาขาย เพื่อกระตุ้นให้ลูกค้าอยากซื้อสินค้า โดยมีกำหนดเป็นสิ่งที่ทำให้ธุรกิจดำเนินต่อไปได้ ดังนั้น การกำหนดราคาขายสไตล์ชุมชน อย่างง่าย ประกอบด้วย การตั้งราคาสินค้าจากต้นทุน หรือ การตั้งราคาสินค้าจากราคาตลาด ซึ่งชุมชนสามารถกำหนดขาย โดยใช้เทคนิคการตั้งราคาให้ดึงดูดใจลูกค้า ดังนี้ 1) การตั้งราคาที่ย่อยต่อการคำนวณ 2) การตั้งราคากลางท้ายด้วยเลขเก้า 3) การตั้งราคาแบบรวมเป็นชุด 4) การตั้งราคาแบบให้ส่วนลด และ 5) การตั้งราคาให้ลูกค้ารู้สึกถึงความคุ้มค่า เป็นต้น Government Savings Bank (2022); Technology Promotion Association (2009)

กรอบแนวคิดงานวิจัย

ทางผู้วิจัยเริ่มจากการศึกษาและวิเคราะห์สภาพการณ์ชุมชน เพื่อให้ทราบถึงปัญหา พร้อมกับการระดมความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วมเพื่อร่วมกันวิเคราะห์ประเด็นปัญหา และความต้องการของชุมชนในการแก้ปัญหา เพื่อกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน ซึ่งปัญหาที่สำคัญพบว่า ชุมชนขาดการจัดทำบัญชีที่เป็นระบบ ไม่สามารถคิดคำนวณต้นทุนที่แท้จริง เพื่อใช้ประกอบในการกำหนดราคาขายที่เหมาะสมได้ ดังนั้น จึงไม่สามารถสรุปผลการดำเนินงานและสถานะทางการเงินได้อย่างชัดเจน และเมื่อคนในชุมชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหา จึงมีความต้องการเรียนรู้วิธีการจัดทำบัญชี ระบบบัญชี และการคิดวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ถูกต้อง

Figure 1 Conceptual Framework

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกองแหะ ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 40 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1) การสังเกตการณ์ (Observation) การสังเกตการณ์ใช้เป็นเครื่องมือในการสังเกตการณ์ในพฤติกรรมของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพการณ์ของกลุ่ม เพื่อประเมินศักยภาพการจัดทำบัญชีแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่ม Valaisathien (1999) จากผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกองแหะ และผู้ร่วมดำเนินงานวิจัย จำนวน 40 คน เกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดทำบัญชีและการบริหารการเงินของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หลังจากนั้นจึงร่วมกันออกแบบสมุดบัญชีที่เหมาะสมกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และฝึกอบรมให้ความรู้ การจัดทำบัญชีของกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกกลุ่มตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการจัดทำบัญชี เพื่อให้สมาชิกเกิดความเข้าใจในระบบบัญชี แล้วจึงดำเนินการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการและฝึกปฏิบัติจริง ทั้งการจัดทำบัญชีระดับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วยระบบบัญชีและระบบบัญชีต้นทุน

2) การอภิปรายกลุ่ม (Group discussion) การอภิปรายกลุ่มนี้เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์สภาพการณ์ของกลุ่ม เพื่อประเมินศักยภาพการจัดทำบัญชีแบบมีส่วนร่วมจากการแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกองแหะ และผู้วิจัย เพื่อสรุปประเด็นปัญหาในแต่ละด้าน สภาพความพร้อมของชุมชน และความต้องการในการแก้ไขปัญหาของชุมชน

3) การสนทนากลุ่มย่อย (Focus group) การสนทนากลุ่มย่อย ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการจัดเวทีกลุ่มเพื่อระดมความคิดจากกลุ่มย่อย โดยเน้นประธานและสมาชิกผู้มีหน้าที่ในการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อสรุปปัญหาและความต้องการในการแก้ปัญหาหลัก ด้านการจัดทำบัญชีและการเงินของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยการวิเคราะห์สภาพการณ์ชุมชนและวิสาหกิจชุมชนในภาพของการวิเคราะห์สวอท ประกอบด้วย จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค Sukriwong (2016) ของชุมชน วิสาหกิจชุมชน รวมถึงผลิตภัณฑ์ชุมชนแต่ละประเภท

4) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept interview) การสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือที่ใช้เพื่อระดมความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วม ระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลและผู้ร่วมดำเนินการวิจัย โดยเน้นที่ประธานและสมาชิกหลักของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ซึ่งเป็นผู้ที่มีข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการทำงานของวิสาหกิจชุมชน และสามารถให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับประเด็นปัญหา ชีตความสามารถ ศักยภาพ เป้าหมายหลัก เป้าหมายรอง และความต้องการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

5) การถามด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) การถามด้วยแบบสอบถามก่อนและหลังการเข้ารับการอบรมให้ความรู้ด้านการบัญชีให้แก่สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยผู้วิจัยได้กำหนดแบบฟอร์มในการประเมินผล จำนวน 10 ประเด็น ดังนี้ 1) ทราบถึงหมายความของการบัญชีและการบัญชีต้นทุน 2) ทราบถึง

ขั้นตอนของการจัดทำบัญชี 3) ทราบถึงประโยชน์ของการบัญชี 4) ทราบถึงประโยชน์ของงบการเงิน 5) ทราบถึงวิธีการคำนวณต้นทุน ราคาขาย และกำไรหรือขาดทุน 6) ตระหนักถึงความจำเป็นของการจัดทำบัญชีและบัญชีต้นทุน 7) สามารถจำแนกรายการค้าแต่ละประเภทได้ 8) สามารถจำแนกประเภทรายรับรายจ่ายได้ 9) สามารถอ่านงบการเงินเบื้องต้นได้ 10) สามารถนำข้อมูลทางการบัญชีไปวางแผนงานในอนาคตได้

6) การอบรมให้ความรู้ โดยการฝึกอบรมให้ความรู้ เพื่อให้สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญ ประโยชน์ และวิธีการจัดทำบัญชี รวมถึงหลักเกณฑ์ในการคิดคำนวณหรือวิเคราะห์ต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่แท้จริง และหลักเกณฑ์ในการกำหนดราคาขายที่เหมาะสม เพื่อให้สมาชิกเกิดความเข้าใจในระบบบัญชีกลุ่มที่ได้ร่วมกันออกแบบ และอธิบายแบบฟอร์มบัญชีแต่ละประเภท เพื่อหาข้อสรุปร่วมกันร่วมกันระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลและผู้ร่วมดำเนินการวิจัย ก่อนเริ่มปฏิบัติจริง

7) การอบรมเชิงปฏิบัติการและการทดลองฝึกปฏิบัติจริง ทั้งการจัดทำบัญชีระดับกลุ่ม โดยผู้ทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกองแหะ

8) การทดสอบผลการปฏิบัติจริง จากการอบรมเชิงปฏิบัติการและทดลองปฏิบัติจริง และประเมินผลการใช้ระบบบัญชีการเงินของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยตรวจสอบความถูกต้องของการจัดทำบัญชี การวิเคราะห์รายการรับ-จ่าย การบันทึกรายการ การคำนวณต้นทุน การกำหนดราคาขาย และจัดทำงบการเงิน ซึ่งมีผู้วิจัยได้กำหนดแบบฟอร์มในการตรวจประเมินความถูกต้องของการจัดทำบัญชีและงบการเงิน ดังนี้ จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน (ประกอบด้วย ความถูกต้องของการบันทึกการรับ 2 คะแนน ความถูกต้องของการบันทึกการจ่าย 2 คะแนน ความถูกต้องของการวิเคราะห์ต้นทุน 2 คะแนน ความถูกต้องของการกำหนดผลตอบแทน 2 คะแนน และความถูกต้องของการจัดการงบการเงิน 2 คะแนน) โดยทำการประเมินทุกเดือน เป็นเวลา 3 เดือน เพื่อสรุปพัฒนาการในประสิทธิภาพของการจัดทำบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

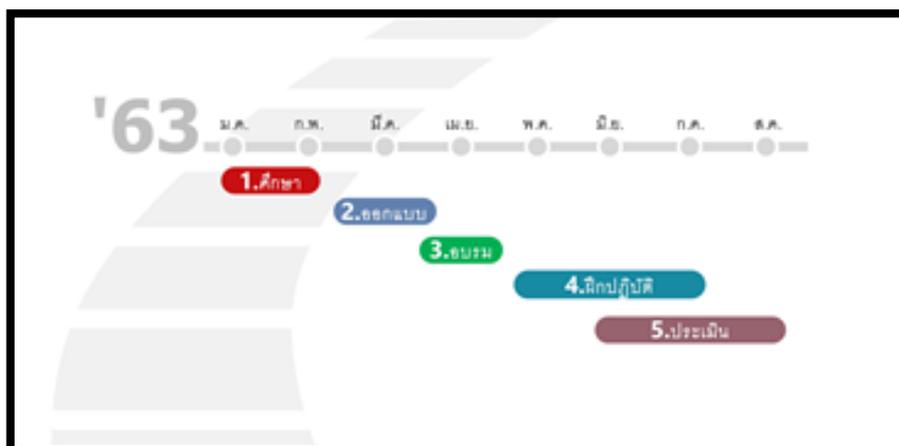

Figure 2 Research Process

จากภาพที่ 2 แสดงขั้นตอนของงานวิจัย โดยการเริ่มศึกษาและวิเคราะห์สภาพการณ์ของกลุ่ม จากการศึกษาความต้องการ ประเมินศักยภาพผู้ทำบัญชีกลุ่ม แบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้วิจัยกับสมาชิกกลุ่ม รวมถึง

การอบรมให้ความรู้ด้านบัญชี และการฝึกปฏิบัติจริงสำหรับผู้ทำบัญชีกลุ่ม และการประเมินผล ซึ่งมีขั้นตอนของงานวิจัย จำนวน 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์สภาพการณ์ของกลุ่ม เพื่อศึกษาปัญหาประเมินศักยภาพของผู้ทำบัญชีกลุ่ม และศึกษาการความต้องการความต้องการด้านบัญชีแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้วิจัยกับสมาชิกกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบระบบบัญชีที่เหมาะสมกับกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 3 การอบรมครั้งที่ 1 เป็นการอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกกลุ่ม จำนวน 40 คน เกี่ยวกับระบบบัญชี ได้แก่ ความหมายของการบัญชี ประโยชน์และความสำคัญ การรับรู้รายการรายได้และรายจ่าย ขั้นตอนและวิธีการจัดทำบัญชี การจัดทำงบการเงิน เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดทำบัญชี

ขั้นตอนที่ 4 การอบรมครั้งที่ 2 เป็นการฝึกปฏิบัติจริงสำหรับผู้ทำบัญชี

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลการอบรมให้ความรู้ด้านบัญชี และอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยการฝึกปฏิบัติจริงสำหรับผู้ทำบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจึงใช้วิธีการผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การจัดหมวดหมู่ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ความเชื่อมโยง การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของความถูกต้องในการบันทึกบัญชี สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้การวิเคราะห์ทาง ได้แก่ ค่าร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ของข้อมูล โดยใช้มาตรฐานส่วนประมาณค่า Rating Scale

ผลการวิจัย

จากการดำเนินการพัฒนาองค์ความรู้ด้านบัญชีเพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านกองแหะ ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ โดยการอบรมให้ความรู้ด้านบัญชี และการวิเคราะห์ต้นทุนที่แท้จริง เพื่อนำมาประกอบการกำหนดราคาขายที่เหมาะสม เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนสามารถประเมินผลตอบแทนและผลการดำเนินงานได้อย่างถูกต้อง ซึ่งผลการศึกษารูปได้ 2 ส่วน ดังนี้

1) ผลการศึกษาจากการอบรมพัฒนาองค์ความรู้ด้านบัญชีสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกองแหะ ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

จากการวิเคราะห์ปัญหาร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและสมาชิกกลุ่ม จึงได้กำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาทางการบัญชีร่วมกัน โดยเริ่มจากผู้วิจัยดำเนินการออกแบบระบบบัญชี และบัญชีต้นทุนที่เหมาะสม ซึ่งประกอบด้วย สมุดบัญชีรับ-จ่าย แบบฟอร์มการคำนวณและงบการเงิน เพื่อใช้ในประเมินผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกลุ่ม และดำเนินการจัดอบรมพัฒนาองค์ความรู้ด้านบัญชีแก่สมาชิกกลุ่ม จำนวน 40 คน เกี่ยวกับระบบบัญชี ได้แก่ ความหมายของการบัญชี ประโยชน์และความสำคัญ การวิเคราะห์รายการค้า การรับรู้รายการรายได้และรายจ่าย การบันทึกบัญชี การวิเคราะห์ต้นทุนและการกำหนดราคาขายที่เหมาะสม รวมถึงการจัดทำงบการเงินเพื่อประเมินผลการดำเนินงานได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการอบรมเชิงปฏิบัติการ และให้กลุ่มทดลองฝึกปฏิบัติจริงในการจัดทำบัญชี และการสรุปงบการเงินของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ตัวอย่างการบันทึกสมุดบัญชีรับจ่าย													
สมุดบัญชีกลุ่ม..... ประจำเดือน มกราคม 2563													
วันที่	รายการ	รับเงิน	จ่ายเงิน	คงเหลือ	บัญชีรับ			บัญชีจ่าย					
					ขายคัก	ขาย...	รายได้อื่น	ต้นทุน	ค่าแรงงาน	ค่าไฟฟ้า	ค่าค้ำ	ค่าบ้าน	ค่าวัสดุ
1-ม.ค.-63	ยอดยกมา			5,000.00									
1-ม.ค.-63	ซื้อเมล็ดพันธุ์พืช		90.00	4,910.00				90.00					
2-ม.ค.-63	จ่ายค่าแรงงาน - นาย ก. (1 วัน @ 200 บาท)		200.00	4,710.00					200.00				
3-ม.ค.-63	ขายคัก พืชผลทางการเกษตร	630.00		5,340.00	630.00								
3-ม.ค.-63	ขายคัก พืชผลทางการเกษตร	100.00		5,440.00	100.00								
4-ม.ค.-63	ซื้ออุปกรณ์เพาะปลูก		50.00	5,390.00								50.00	
5-ม.ค.-63	จ่ายค่าน้ำประปาและค่าไฟฟ้า		300.00	5,090.00					300.00				
6-ม.ค.-63	ขายคัก พืชผลทางการเกษตร	200.00		5,290.00	200.00								

Figure 3 Accounting form for the sufficiency economy group

การประเมินผลการอบรมให้ความรู้เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านบัญชีแก่ประชากร

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบการประเมินความรู้ก่อนและหลังการอบรม

การทดสอบ	N	μ	σ
ก่อนการอบรมให้ความรู้	40	26.70	1.742
หลังการอบรมให้ความรู้	40	44.13	1.064

จากตาราง 1 สรุปได้ว่า ผลการทดสอบก่อนและหลังการอบรมการอบรมให้ความรู้ให้แก่สมาชิกกลุ่มจำนวน 40 คน ค่าการประเมินความรู้หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม ซึ่งการประเมินความรู้ก่อนการอบรม เท่ากับ 26.70 และการประเมินความรู้หลังการอบรม เท่ากับ 44.13 ผู้เข้าอบรมมีความรู้ด้านบัญชีและการเงินเพิ่มสูงขึ้น เท่ากับ 17.43

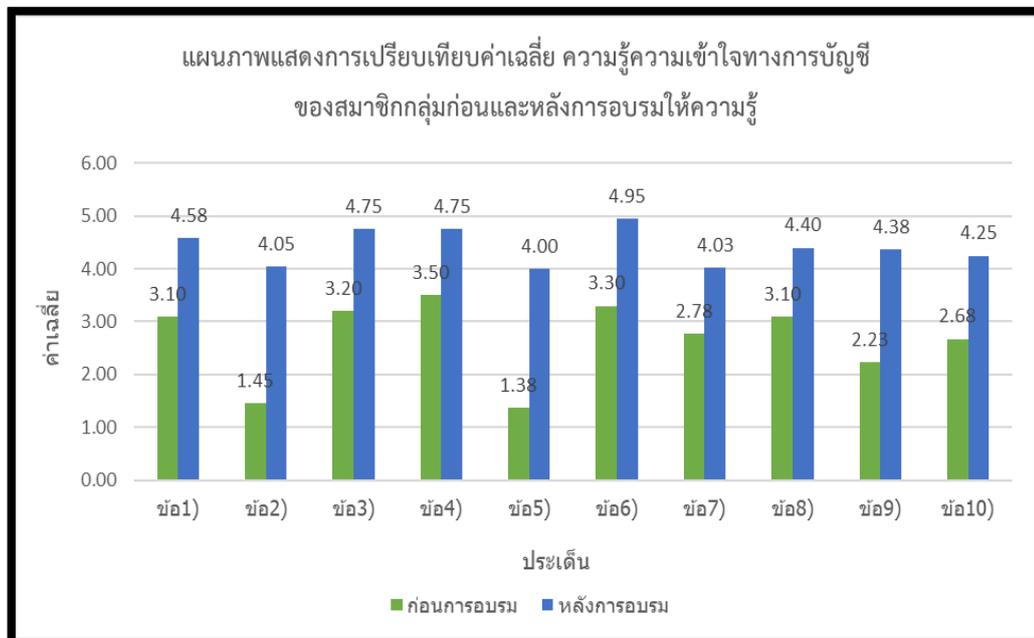

Figure 4 Compare of the average (μ) of the level of accounting knowledge and understanding of group members before and after the training.

จากข้อมูลข้างต้น พบว่า สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้นในทุกประเด็นหลังจากได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านบัญชีวิชาชีพชุมชนและระบบบัญชีต้นทุน ซึ่งประกอบด้วย ประโยชน์และความสำคัญของการจัดทำบัญชี ขั้นตอนของการจัดทำบัญชี การจำแนกประเภทรายการรับ-จ่าย และการสรุปงบการเงิน

การประเมินผลการอบรมเชิงปฏิบัติการโดยการทดลองฝึกปฏิบัติจริง

หลังจากการทดลองฝึกปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลทางการบัญชี เอกสารหลักฐานทางการเงินต่าง ๆ การบันทึกบัญชี และการสรุปงบการเงินของกลุ่มเป็นระยะเวลา 3 เดือน ให้แก่ผู้ทำบัญชีกลุ่ม ทางผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบเพื่อประเมินความถูกต้องของการบันทึกบัญชีและการจัดทำงบการเงิน เดือนละ 1 ครั้ง เพื่อประเมินผลการจัดทำบัญชีของกลุ่มว่ามีพัฒนาการเพิ่มขึ้นในระดับใด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความสามารถในการจัดทำบัญชีกลุ่มวิชาชีพชุมชนบ้านกองแหะ

ความถูกต้องของการจัดทำบัญชีกลุ่ม	ผลการประเมิน		
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3
ความถูกต้องของการบันทึกรายรับ (2 คะแนน)	1	1.5	2
ความถูกต้องของการบันทึกรายจ่าย (2 คะแนน)	1	1.5	2
ความถูกต้องของการวิเคราะห์ต้นทุน (2 คะแนน)	0	1	1.5
ความเหมาะสมของการกำหนดผลตอบแทน/ราคาขาย (2 คะแนน)	1	1.5	2
ความถูกต้องของการจัดทำงบการเงิน (2 คะแนน)	0	1	1.5
คะแนนรวม (เต็ม 10 คะแนน : ร้อยละ)	3	6.5	9
	(ร้อยละ 30)	(ร้อยละ 65)	(ร้อยละ 90)

จากตารางที่ 2 จากการประเมินผลการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติจริงของผู้ทำบัญชีกลุ่มฯ โดยการตรวจสอบความถูกต้องของการบันทึกบัญชีและงบการเงิน ได้ดังนี้ การประเมินครั้งที่ 1 ความถูกต้องของการบันทึกบัญชีกลุ่ม อัตราร้อยละ 30 การประเมินครั้งที่ 2 ความถูกต้องของการบันทึกบัญชีกลุ่ม อัตราร้อยละ 65 และการประเมินครั้งที่ 3 ความถูกต้องของการบันทึกบัญชีกลุ่ม อัตราร้อยละ 90 หากทางกลุ่มฯ มีการฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่องก็จะเกิดความชำนาญในการจัดทำบัญชี วิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน รวมถึงการสรุปงบการเงิน ส่งผลให้ผลการดำเนินงานมีความถูกต้อง เชื่อถือได้ และ ก็จะสามารถนำข้อมูลบัญชีไปใช้ในการวิเคราะห์ ควบคุม และกำหนดนโยบายต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

2) การประเมินผลจากการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนผลิตภัณฑ์ชุมชน

จากการคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด (โดยคำนวณจากวัตถุดิบ ค่าแรงงานและค่าใช้จ่ายในการผลิต) และการกำหนดราคาขาย ซึ่งทางกลุ่มฯ มีผลิตภัณฑ์หลายชนิด แบ่งเป็น 8 กลุ่มผลิตภัณฑ์ ดังนี้ กลุ่มที่ 1) ผลิตภัณฑ์ชนิดเหลว ได้แก่ ครีมอาบน้ำ แชมพู และครีมนวดผมห กลุ่มที่ 2) ผลิตภัณฑ์สบู่อ่อนสมุนไพร กลุ่มที่ 3) ผลิตภัณฑ์แยม

ผลไม้ กลุ่มที่ 4) ผลไม้พันธุ์น้ำพริก/แจ่วบอง กลุ่มที่ 5) ผลไม้พันธุ์ผลไม้อบแห้ง กลุ่มที่ 6) ผลไม้พันธุ์ชิงอบแห้ง กลุ่มที่ 7) ผลไม้พันธุ์กาแฟ และกลุ่มที่ 8) ผลไม้พันธุ์ชา ซึ่งการแบ่งกลุ่มผลไม้ต่าง ๆ จำแนกตามต้นทุนของผลไม้ จากการวิเคราะห์ต้นทุน และการกำหนดราคาขายที่เหมาะสม (กรณีกำหนดกำไรตามเป้าหมาย เท่ากับอัตราร้อยละ 20) พบว่า ต้นทุนของผลไม้ กลุ่มที่ 2, 4, 5, 6, 7 และ 8 ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ได้กำหนดราคาขายอย่างเหมาะสมแล้ว ยกตัวอย่างเช่น กลุ่มที่ 4 ผลไม้พันธุ์น้ำพริก/แจ่วบอง ซึ่งเดิมทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้กำหนดราคาขายปลีก 35 บาทต่อหน่วย และราคาขายส่ง 28 บาทต่อหน่วย ซึ่งสัมพันธ์และเพียงพอกับราคาขายที่เหมาะสมขั้นต่ำจากการกำหนดกำไรตามเป้าหมายในอัตราร้อยละ 20 เท่ากับ 25.20 บาทต่อหน่วย เป็นต้น

สำหรับผลไม้กลุ่มที่ 1) ผลไม้พันธุ์ของเหลว ได้แก่ ครีมอาบน้ำ แชมพู ครีมนวดผม และผลไม้กลุ่มที่ 3) ผลไม้พันธุ์แยมผลไม้ ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กำหนดราคาอย่างไม่เหมาะสม เนื่องจากราคาขายเดิมที่กำหนดไว้ต่ำกว่า ราคาขายที่เหมาะสมจากการคำนวณภายในสมมติฐานที่กำไรตามเป้าหมายเท่ากับ ร้อยละ 20 ยกตัวอย่างเช่น กลุ่มที่ 1 ผลไม้พันธุ์ของเหลว ซึ่งเดิมทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้กำหนดราคาขายปลีก 69 บาทต่อหน่วย และราคาขายส่ง 50-60 บาท ต่อหน่วย แต่ราคาขายที่เหมาะสม เท่ากับ 72 บาทต่อหน่วย เป็นต้น ดังนั้น ทางกลุ่มจึงควรวิเคราะห์ปรับราคาขายให้เหมาะสม และสำหรับผลไม้ใหม่ๆ นอกเหนือจากนี้ ควรมีการวิเคราะห์ต้นทุน ผลไม้พันธุ์ทุกรายการให้ถูกต้อง เพื่อกำหนดราคาขายที่เหมาะสมต่อไป

แบบฟอร์มการคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์		
ผลิตภัณฑ์ "ตัวอย่าง 1"		
ต้นทุนผลิตภัณฑ์ (ต่อหน่วย)		(บาท)
วัตถุดิบ		15.00
	ราคาขายไม่เหมาะสม	
ค่าแรงงานทางตรง		10.00
ค่าใช้จ่ายในการผลิต	เบ็ดเตล็ด	10.00
	บรรจุภัณฑ์	22.00
	สติ๊กเกอร์	5.00
รวมราคาต้นทุนผลิตภัณฑ์ (ต่อหน่วย)		62.00
ราคาขายปลีก (ต่อหน่วย)		69.00
ราคาขายส่ง (ต่อหน่วย)		60.00
ราคาขายที่เหมาะสม		74.40
(สมมติชุมชนคาดหวังกำไรร้อยละ 20 ของราคาทุน)		

แบบฟอร์มการคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์		
ผลิตภัณฑ์ "ตัวอย่าง 2"		
ต้นทุนผลิตภัณฑ์ (ต่อหน่วย)		(บาท)
วัตถุดิบ		20.00
	ราคาขายเหมาะสม	
ค่าแรงงานทางตรง		18.00
ค่าใช้จ่ายในการผลิต	เบ็ดเตล็ด	10.00
	บรรจุภัณฑ์	25.00
	สติ๊กเกอร์	5.00
รวมราคาต้นทุนผลิตภัณฑ์ (ต่อหน่วย)		78.00
ราคาขายปลีก (ต่อหน่วย)		100.00
ราคาขายส่ง (ต่อหน่วย)		95.00
ราคาขายที่เหมาะสม		93.60
(สมมติชุมชนคาดหวังกำไรร้อยละ 20 ของราคาทุน)		

Figure 5 Example of calculating cost and selling price

การอภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนได้แก่ 1) การอภิปรายผลการวิจัยในส่วนของ การพัฒนาองค์ความรู้ด้านบัญชีจากระบบบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกองแหะ และ 2) การอภิปรายผลจากการวิเคราะห์ต้นทุนที่และผลตอบแทนที่เหมาะสม

1) การอภิปรายผลการวิจัยในส่วนของ การพัฒนาองค์ความรู้ด้านบัญชีสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกองแหะ ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

ในการศึกษาครั้งนี้พบว่า จากการดำเนินการพัฒนาองค์ความรู้ด้านบัญชี โดยการจัดอบรมให้ความรู้แก่ชุมชน โดยได้มีการประเมินผลก่อนและหลังการอบรมเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านบัญชี โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งจากการประเมินความรู้หลังการฝึกอบรม “สูงกว่าก่อนการอบรมให้ความรู้” จาก 26.70 เป็น 44.13 เพิ่มขึ้น 17.43 และการอบรมเชิงปฏิบัติการ รวมทั้งการฝึกปฏิบัติจริงสำหรับผู้ทำบัญชีกลุ่ม โดยได้มีการตรวจสอบผลการบันทึกบัญชีและการจัดทำงบการเงิน เพื่อประเมินความถูกต้องครบถ้วน ซึ่งจากการประเมินผล จำนวน 3 ครั้ง ผู้ทำบัญชีกลุ่มสามารถบันทึกบัญชีและจัดทำงบการเงินได้อย่างถูกต้อง โดยมีคะแนนเพิ่มสูงจากร้อยละ 30 เป็นร้อยละ 65 และร้อยละ 90 ตามลำดับ นอกจากนี้ เมื่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกองแหะ สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับในการจัดทำบัญชีไปใช้ในการประกอบการตัดสินใจลงทุนในด้านต่าง ๆ เช่น การซื้อสินทรัพย์ เครื่องจักร อุปกรณ์ โดยพิจารณาจากผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของกลุ่มที่ได้จัดทำขึ้นในแต่ละเดือนมาประกอบการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น หากกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ได้มีการจัดทำบัญชีตามหลักเกณฑ์ที่ถูกต้องอย่างต่อเนื่อง กลุ่มก็จะสามารถวางแผนอนาคตได้อย่างเหมาะสม ด้วยความมั่นคงอย่างยั่งยืนต่อไป เช่นเดียวกับการนำระบบบัญชีมาใช้ในการบริหารการเงินกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ซึ่งจากการศึกษาโดยจินดา จอกแก้ว Jokkaew (2013) สรุปได้ว่า ช่างชุมชนบางบัวมีความรู้ด้านรับเหมาก่อสร้างเป็นผู้ก่อสร้างโครงการบ้านมั่นคง ไม่เป็นระบบ ไม่มีหลักเกณฑ์ในการจดบันทึกข้อมูลทางการบัญชี ผู้วิจัยจึงศึกษาพัฒนาความรู้โดยการพัฒนาการบริหารการเงินและพัฒนารูปแบบการบัญชีให้กลุ่มธุรกิจชุมชนบางบัวด้วยวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารการเงินและจัดระบบบัญชีให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มธุรกิจชุมชนบางบัว ให้มีความแข็งแกร่งต่อไป และสอดคล้องกับการศึกษาของพุทธมน สุวรรณอาสน์ Suwana-ard (2011) เรื่อง การพัฒนาองค์ความรู้ด้านการเงินการบัญชีโดยการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มพัฒนาสตรีบ้านต้นไฉ้ (คำขาว) ตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า กลุ่มพัฒนาสตรีบ้านต้นไฉ้ก็มีกระบวนการจัดการองค์ความรู้ด้านบัญชี สามารถจัดหมวดหมู่ลำดับความสำคัญของรายรับรายจ่าย ตามหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในเรื่องของความพอประมาณ และความมีเหตุผล ซึ่งสามารถลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นลงได้ส่งผลทำให้มีแนวทางเพิ่มเงินออมได้

2) การอภิปรายผลจากการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านกองแหะ

ในการศึกษาพบว่า จากการคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด และการกำหนดราคาขาย ซึ่งทางกลุ่มมีผลิตภัณฑ์หลายชนิด แบ่งเป็น 8 กลุ่มผลิตภัณฑ์ ซึ่งจากการดำเนินการวิเคราะห์คำนวณต้นทุนที่แท้จริง พบว่า มีบางกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ยังกำหนดราคาขายเดิมด้วยวิธีการกะประมาณ ไม่สัมพันธ์กับต้นทุนและราคาขายที่เหมาะสม เนื่องจากราคาขายเดิมที่กำหนดไว้ “ต่ำกว่า” ราคาขายที่เหมาะสมจากการคำนวณภายในสมมติฐานที่กำไรเท่ากับ ร้อยละ 20 ดังนั้น ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จึงควรปรับเปลี่ยนหลักเกณฑ์ในการกำหนดราคาขายใหม่ เพื่อให้ได้รับผลตอบแทนหรือกำไรที่แท้จริง พร้อมทั้งสามารถใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ต้นทุนที่แท้จริง และกำหนดราคาขายสำหรับผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ๆ ของวิสาหกิจชุมชนในอนาคต เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ เพ็ญญา หวังที่ซอบ Hwangthichob (2018) เรื่อง การวิเคราะห์ต้นทุนและระบบบัญชีต้นทุนผลิตภัณฑ์ชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มจักสานหวาย บ้านวัดนาคน ตำบลปากกราน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สรุปได้ว่า กลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์จักสานหวาย ใช้ระบบมือในการทำบัญชี การวิเคราะห์ต้นทุนผลิตภัณฑ์ต่อหน่วยจะใช้วิธีกะประมาณ ไม่มีการวิเคราะห์จุดคุ้มทุน กำหนดราคาขายโดยการกะประมาณ เมื่อมีการวิเคราะห์ต้นทุนอย่างเหมาะสม ก็จะทำให้กลุ่มฯ สามารถกำหนดราคาขายได้อย่างเหมาะสม ตามเป้าหมายกำไรที่ต้องการ

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกองแหะ ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ จะสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับจากการดำเนินงานวิจัยนี้ ไปพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารการเงินให้มีประสิทธิภาพ ในด้านการคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์และการบันทึกบัญชี เพื่อแสดงถึงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกลุ่มได้อย่างถูกต้องและชัดเจนมากขึ้น โดยจะสามารถช่วยแก้ไขปัญหาคาดสภาพคล่องทางการเงิน ซึ่งเป็นรากฐานในการเสริมสร้างอิสรภาพทางการเงินของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้อย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่และผลที่เกิดต่อสังคม ชุมชน ท้องถิ่น

ชุมชนได้เรียนรู้วิธีการจัดทำบัญชี การคำนวณต้นทุนที่แท้จริงของผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดได้อย่างถูกต้อง และสามารถกำหนดราคาขายได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสามารถนำไปเป็นแนวทางใช้ในการกำหนดราคาขายของผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ในอนาคต พร้อมทั้ง อาจนำองค์ความรู้ด้านบัญชี และการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนที่ได้รับไปเผยแพร่เป็นแนวทางสำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชนของวิสาหกิจชุมชนอื่น เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนในรูปแบบของการดำเนินงาน สำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ประจำปีงบประมาณ 2563

References

- Boonmeesuwan, C. (2004). *Accounting System*. Huachiew Chalermprakiet University, Bangkok. (In Thai)
- Chai-amonphaisal, K., Jairak, S. (2014). *Principles of Accounting and Taxation*. Chiangmai: Chiangmai Rajabhat University. (In Thai)
- Euachiraphongphan, S. (2008). *Cost Accounting*. (3rded.). Bangkok: McGruce-Hill International Enterprise LLC. (In Thai)
- Government Savings Bank. (2022). *Setting the Selling Price*. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=oqCE8ln0sUw&feature=youtu.be> (In Thai)
- Hiranrasamee, T and all. (2016). *Financial Accounting*. Bangkok. Wittayapat. (In Thai)
- Hwangthichob, P. (2018). Cost Analysis and Cost Accounting System for Community Products: Case Study: Ban Wat Nak Rattan Basket Group, Pak Kran Sub-district, Phra Nakhon Si Ayutthaya District Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. *Journal of Management Science Review*, 20(1), 74-81. (In Thai)
- Jokkaew, J. (2013). Cognitive management of accounting and financial management for Bangbua building contractor business unit, *Bang Khen, Bangkok Area Based Development Research Journal*, 8(1), 22-41. (In Thai)
- Kamjai, K. (2013). *Management Accounting*. Chiangmai: Chiangmai Rajabhat University. (In Thai)
- Keith King. (2012). *Accounting VCE Unit 3&4.5th*. ed. Australia: On-demand.
- Sakhakorn J., Srijunpech, S. (2009). *Basic Accounting*. Bangkok. TPN Pres. (In Thai)
- Suksriwong, S. (2016). *SWOT Analysis*. Retrieved from http://www.mis.ms.su.ac.th/MISMS01/PDF01/1646_20190523_p_130.pdf (In Thai)
- Suwana-ard, P. (2011). The Development of accounting system under sufficiency economy of community enterprise. *Area Based Lampang Rajabhat University Journal*, 8(1), 84-96. (In Thai)
- Technology Promotion Association (Thailand-Japan). (2009). *Principles of Setting Selling Prices*. Retrieved from

https://www.tpa.or.th/writer/read_this_book_topic.php?pageid=20&bookID=1173&read=true&count=true (In Thai)

Thai Winner. (2021). *Break-Even Point*. Retrieved from <https://thaiwinner.com/break-even-point/> (In Thai)

Valaisathien, P. (1999) *Theories and Principles of Community Development*. Thammasat University, Bangkok. (In Thai)

Weeraphan, W. (2020). *Break-Even Analysis*. Retrieved from <http://www.wrp-factoryconsultant.com/4-articles/2-thang-wiswkrrm/2-3-cud-khum-thun-break-even-point> (In Thai)